

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה" שיצא לאור לפני 25 שנים בדיוק, הגיש לקוראיו "רו"ח-מיוחד" תחת הכותרת, "מילחמת-העולם נדהתה - השלום הקר התחיל", שבה סקרה המערכת בהערכותיה את הנחות היסוד שהניח מנהיג ברית-המועצות, יוסף ויסאריינוביץ' סטאלין, בפתיח וטירת המיפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות. ה"רו"ח-המיוחד" עימת אלה מול אלה את עמדות המזרח והמערב, כאשר מסקנת המערכת היא, הנצחת המילחמה-הקרה, מצב שאכן התייצב מאז ועד לראשית שנות ה-70, עם חתימת הסכמי הרטאנט וועידות הלפינקי. כתבה נוספת היתה, "העולם הזה מבקר בממ"ל לכת הי"ן" שבה נחקר ערכם של היינות הישראליים, סוקרו תולדותיהם ותואר תהליך הפקתם. תחת הכותרת, "אפריקה: מות לאיש הלבן", תוארה ראשית התסיסה של ילדי יבשת אפריקה נגד שילטון בני הגזע הלבן.

בן-גוריון פוגש בנגב את הבוגדים במולדת * מנחם בגין:

..שר-החץ המפא"י הבטיח לבנות גשר לגרמניה, מעל שדות

האפר... * שפת-האם של אפרים קישון

העם

אינטרמצו שמימי

במשך דקות מיספר נשאו אזרחי המדינה את עיניהם השמיים, התלהבו למראה הקות המטוסים שחגו במדומים, וחגגו כך את יום השנה של חיל-האוויר. היו זוגות עינים שמלאו דימעות גיל למראה המפ" ציצים, אולם היו גם כאלה שרעדו ההת-פוצציות הרטיט במקצת את ליבם, והיו כיר להם משהו.

אחרי אינטרמצו שמימי זה שבו המבר טים אל האדמה. האוטובוס היה פרוזאי ואיטי הרבה יותר מן המטוס. אלא שלא-רחי ישראל נדמה היה שמחירו דומה לפחות מבחינה אחת לאווירון: היתה לו נטייה טבעית לעלות לשחקים. האורה שהתרגל לכל התוספת באנחה, חפר בכיסו ושלם את התוספת המכור קשת למחיר כרטיס האוטובוס.

הכנסת

התשובה: שתיקה

לעיתים קרובות דומה הכנסת לתיאטרון בובות אשר שחקניו מבצעים תנועות מטובכות כדי להגיע לבסוף אל הסיום הקבוע מראש. הבעת האמון של הכנסת בממשלה דמתה למחזה זה.

איש לא התרגש ביותר. אחרי מנוחה ארוכה, טיולים בחוף-לארץ וחופשה כללית, התכנסו שוב הח"כים בירושלים הקרירה, כשכימעט כולם לובשים מעילים ועובדים עניבות. עד לאנאום התשובה של ראש הממשלה לא היו קריאות-ביניים, ואפילו בשעת נאומו של מאיר וילנר, איש מק"ה, לא פרצו שום סערות. הח"כים הסתפקו ביציאה מן האולם, לגמו תה במיזון הכנסת החדש עד עבור זעם הנאומו. עובדות החיים. פחות מכולם התרגש

דויד בן-גוריון. לבוש חליפה אפורה, שנר-אתה כחדשה, עונב עניבה סגולה בולטת, המתין כימעט בסבלנות עד שכל הגור-אמים יסיימו לחזור על דבריהם הרגי-לים, המוכרים להם עצמם, להכריהם בבית ולעיתונאים.

סיבת שלוחו של בייג' היתה פשוט, והוא הודה בה בפה מלא, בקובעו שלוש עובדות (בכונות) שהן אבני-יסוד של המציאות בכנסת: (א) שום מיפלגה (כולל מפא"י) אינה מסוגלת להקים לבדה ממשלה (מאתר ש-אינה נהנית מרוב). (ב) איש לא יוכל להקים ממשלה בלי מפא"י (מאתר שהאופוזיציה מחולקת כמעט שווה בשווה בין הימין והשמאל).

וג) שום מיפלגה אינה יכולה למנוע הקמתה של ממשלה (אם מפא"י רוצה בה). **שינאה כשותפת.** האיש שקיומו ש-מש עילה למחזה כולו ישב אותה שעה בקצה השורה הראשונה של הח"כים כשפניו המביעים הדר, שקטים ושלווים. היה זה הרב נורוק* שירש חלק מעובדן חבר מיפלגתו המנוח, דויד צבי פנקס, והתמנה כשר-הדואר. החלק השני של ה-עיובוך - ענייני התחבורה, כולל השימו-בקואופראטיבים הגדולים לתחבורה - נש-אר לפי שעה בידו ראש-הממשלה עצמו.

העיר פרץ ברנשטיין (ציונים-כלליים): "אין לנו דואר עצום כמו באמריקה, ואין לנו תחבורה ענקית כמו ברוסיה הסוביי-טית - לשם מה להקים שגל משרדים נפרדים?" ליגלג על כך בן-אהרון המפ"י: "איש התורה יהיה עתה אחראי למישרד הממשלתי העומד בראש מחללי השבת ב-מדינה!"

אולם לא היה ערך כלשהו לנאומו. התוצאה היתה ברורה מראש, גם אילמלא נמנעו הפרוגרסיבים** פועלי אגודת-ישי-ראל והסיעות למדן-ליבשיץ מההצבעה. צדק בן-גוריון בזורקו לאולם את השאלה: מה מאחד את משה סנה ופרץ ברנשטיין, וילנר ובגין? מה אם לא השינאה המשר-

* איש תנועת המיזרחי.
** כיום מיפלגת הליברלים העצמאים.

תפת? האם מסוגלים הם להקים ממשלה אחרת?

התשובה היתה, כמובן, שתיקה.

לפני כן -

שמעה הכנסת מפי אסתר רזיאל-נאר החרותית את נאומה הקצר ביותר: "המשבר הוא רציני. המישחק במשבר אי-נו רציני. איננו רוצים להשתתף במישחק. לכן לא נשתתף בוויכוח."

שמעה מפי יצחק בן-אהרון תמונה מילולית מיוחדת במינה: "מה עשיתם אתם (מפא"י) כדי להצמיד את אונייתנו קדימה?"

האוינה לחליפת הדברים הבאה: בן-גוריון (תוך נאום תשובתו): "...הבעייה המרכזית היא העצמאות הכלכלית..." סרלין (ציונים-כלליים): "את זה כבר אמרנו לפני שלוש שנים."

בן-גוריון: "את הכל אתם אמרתם. אבל כשירדתי לשבוע לנגב וראיתי את בוני העצמאות, לא מצאתי אתכם שם..." בן-אהרון: "אבל אתנו, את סוכני הקור-מאינפורסם", את הבוגדים במולדת, מצאת שם?"

בן-גוריון: "כל זמן שעשיתם הייתם בסדר, אבל אני יודע לאן מובילה דר-ככם..."

בן-אהרון: "דרומה!"
בן-גוריון המשיך בנאום.

מפלגות

יחי מר בגין

היו אנשים שחששו כי אחרי סיור מקיף באמריקה הדרומית, וחוסר ההתעניינות של הציבור הישראלי בעניין השילומים, תצי-טנן התלהבותו של מנחם בגין. חששות אלה פוורו מייד עם עלותו, ה-שבע, על במת מוגרבי התליאביבית, מר-קף קבוצת בית-ר"ים לבושי חולצות כחור-לות. כמה שעות לפני-כן התנהל על אותה במה המישפט הציבורי בנושא הסרט ה-בלשי, דבריו של מנחם בגין היו סוערים יותר מאלמותם של חצית-ריסר נושאי אק-דחים הוליוודיים. דוגמות:

"שר-החץ המפא"י הבטיח לבנות גשר לגרמניה, מעל שדות אפר, מעל גופות חרו-כות, מעל ענני גאזים... לאותם אלפי אסאימנים הצועדים בחוצות גרמניה ובפיהם שירי הסכין שממנו נוטף הדם היהודי... גשר בין היתומים לבין רוצחי אבותיהם, בין השכולים לבין משמידיו יל-דיהם!"

הקהל הריע במשך 10 דקות רצופות, וכדברי היומוץ חרות, צעק: "יחי מר בגין!"

מוסר

סטאטיסטיקה לא מוסרית

עקומת העבירות המיניות עלתה עלייה מסחררת מאז קום המדינה, והגיעה מ-63 מיקרים ב-1948 ל-322 ב-1951 ולאותו מי-סר בדיוק ב-1952 שנת העלייה הגדולה.

* אירגון-על של המיפלגות הקומוני-טיות בעולם.

"העולם הזה" 784 תאריך: 6.11.52

1949, היתה גם שנת עלייה רבתי במיספר עבירות המין - 270 מקרים, שהם יותר מפי-ארבעה מאשר בשנה הקודמת (שאו-מ-1950-51 בשנים 1950-51). בשנים 1950-51 יוצבה דמות היישוב בישראל, והגיעה גם למצב יציב בשטח זה. הסטטיסטיקה מראה שמרבית מעשים אלה נעשו במקורות יישוב של העולים החדשים ובני המיעוטים כגון רמלה, לוד, יפו ועכו. בישראל של שנת 1952 כמעט שלא עובר יום ללא עבירה מינית - בין אם זה אונס, פיתוי נערה צעירה, או מעשה מגונה בגופו של ילד.

קולנוע

טוב הוא טוב ורע הוא רע

מאות אנשים שנאספו באחד מימי השבוע שעבר באולם קולנוע מוגרבי בתליאביב כדי לשמוע את חוות דעתם של מומחים על הסרט הפלילי, ולחכות בהתנצחות מרה בין שוליו למחייביו, ראו מחזה מוזר. גם הקטיגור - ישראל טרמו, וגם הסני-גור - ש. טוביה* הסכימו כי סרט פלילי טוב הוא טוב, וסרט פלילי רע הוא רע. ולעדים לא נותר אלא לאשר מסקנה הג-יונית זו: וכך עשו גם השופטים, שופטי השלום יוסף בן-חנוך, הבמאי יוסף מילוא והמבקר בנימין תמו.

נקודה העלולה להדאיג כל בעל טעם טוב היתה הסעיף ב"פסקה-דין" הדרוש מן המור-עצה לביקורת סרטים ומחזות שליד מי-ש-רדיהפנים (הצנזורה) להרבות בפסילת סר-טים פליליים "לא טובים". גוף זה, שיוצג במישפט על-ידי קצין-מישטרה לשעבר שלא הראה כל סימני בקיאות קולנועית או טעם טוב, ואשר גם שאר חבריו הם בעלי ימרות אמנותיות, נוטל לעצמו מפעם בפעם סמכויות רבות יותר, ומחזות סכנה תמו-רה של השתלטות הביורוקרטיה על התי-אטרון והקולנוע.

אמר אחד העיתונאים שהיה במקום: "במקום לקרוא, מוות לצנזורה! נותן לה יוסף מילוא את תמיכתו, אף על פי שבידה הכוח למנוע מתיאטרוננו הצגת כל מחזה נועז מאיו בחינה שהיא."

אנשים

אפרים (חד גדיא) קישון, איש מערבי, הופיע בטכס פתיחתו של האולפן ללימוד עברית בירושלים כתלמיד למופת של המוסד בעבר, ונשא נאום שלו הק-טיב שר-החנוך והתרבות, פרופסור בן-ציון דינברג (דינור), אמר קישון: "העיברית היא שפת-האם היחידה בעולם שאותה לומדת האם מפי בנה."

השמש ההוליוודית קרנה השבוע על חיים חפר בצורת חוזה בעל כמה עש-רות סעיפים. התוכן: חברת קולומביה קני-תה מחפר את הזכות להשתמש בשירו הי-דרומה לאילת, בסרט עושה להטים** קרן-אור שנייה פגעה במלחין מרדכי זעירא, אשר שירו טובבונו יושר בא-ר-מו סרט.

* שמו הסיפורתי של טוביה (טוביק) שלונסקי, משורר צעיר באותה עת וקרובו של המשורר אברהם שלונסקי. כיום שמש טוביה שלונסקי כמרצה באוניברסיטה הטכ-רית בירושלים.
** בכיכובו של השחקן קירק דאגלס.

חבוש צלינדר ולבוש מיכנס-יפטים אפורים נכנס אליהו אילת, מי שכיהן כציר ישראל בבריטניה, למרכבה עתיקה שהובילה אותו למלכה, לטכס הגשת כתב-האמנתו החדש כשגריר ישראל.

אליהו אילת